

Spis treści

1	Ogólne przygotowanie do zabiegu chirurgicznego	1
	<i>J. Theissing</i>	
	Wskazania i plan operacyjny	1
	Wymogi prawne i zgoda na zabieg	1
	Ocena ogólna i przygotowania	2
	Profilaktyka przeciwzakrzepowa	3
2	Znieczulenie miejscowe	4
	<i>J. Theissing</i>	
	Znieczulenie powierzchniowe	4
	Znieczulenie nasiąkowe i miejscowe	5
	Premedykacja	5
3	Znieczulenie ogólne w zabiegach laryngologicznych	6
	<i>J. Theissing</i>	
	Zagadnienia ogólne	6
	Uwagi szczególne	6
	Operacje ucha	6
	Operacje nosa	6
	Operacje jamy ustnej i gardła	6
	Operacje krtani i endoskopowe operacje krtani	7
4	Opieka pooperacyjna	8
	<i>J. Theissing</i>	
	Nadzór pooperacyjny	8
5	Rekonstrukcyjna chirurgia plastyczna twarzy	9
	<i>G. Rettinger</i>	
	Zasady podstawowe	9
	Uwagi ogólne	9
	Anatomia chirurgiczna skóry	9
	Jednostki estetyczne i linie zmniejszonego napięcia skóry (RSTL)	10
	Instrumenty	11
	Materiały szewne	11
	Gojenie się ran i ogólne zasady obchodzenia się z ranami	12
	Gojenie się ran	12
	Ogólne zasady obchodzenia się z ranami	12
	Techniki wykonywania szwów	12
	Techniki standardowe	12
	Techniki specjalne	13
	Postępowanie w obrażeniach tkanek miękkich i ich następstwach	16
	Zaopatrzenie wstępne	16
	Korygowanie blizn	17
	Chirurgiczne techniki zmniejszania napięcia skóry	19
	Techniki korekcji blizn w przypadku blizn rozległych i przylegających	20

VIII Spis treści

Postępowanie w uszkodzeniach tkanki miękkiej	21	Nos	33
Uwagi ogólne	21	Postępowanie z uszkodzeniami okolic	
Płaty uszypułowane	21	grzbietu nosa i ścianek bocznych	34
Plastyczne operacje rekonstrukcyjne		Postępowanie przy uszkodzeniach czubka	
w różnych okolicach twarzy	31	nosa i kolumny nosowej	38
Uwagi wstępne	31	Postępowanie przy uszkodzeniach	
Czoło i skroń	31	skrzydełka nosa	38
Powieki	32	Wargi	41
Powieka górna	32	Deformacja powierzchni wargi	
Powieka dolna	32	spowodowana obkurczaniem się blizny	41
Chirurgia powieki ocznej w przypadku		Mniejsze uszkodzenia ust	41
paraliżu twarzy	32	Szyja	46
Policzek	33	Zamknięcie otworu tracheostomijnego	47
6 Chirurgia nosa	49		
<i>G. Rettinger</i>			
Uwagi wstępne	49	Uwagi wstępne	79
Anatomia chirurgiczna	49	Podstawowe techniki	80
Czynność oddechowa	52	Cięcia i dostępy do grzbietu nosa	80
Ocena spełniania funkcji oddechowych	53	Osteotomie	85
Narzędzia stosowane do septoplastyki / rynoplastyki	54	Punkty pomiaru, linie, kąty	89
Narzędzia do septoplastyki	54	Garb nosa	90
Narzędzia do rynoplastyki	55	Nos skrzywiony	94
Postępowanie w świeżych urazach nosa	55	Deformacja – nos siodłowy	89
Urazy tkanek miękkich	55	Koniuszek nosa i podstawa nosa	103
Ciała obce	56	Analiza przedoperacyjna	103
Złamania piramidy kostnej nosa	57	Korekcja projekcji koniuszka nosa	104
Repozycja złamań	57	Korekcja długości nosa	105
Złamanie przegrody nosa / obecność krwiaka		Wciągnięty słupek nosa	107
przegrody nosa / obecność ropnia przegrody nosa	59	Korekcja kształtu koniuszka nosa	107
Operacje krwiaka / ropnia przegrody nosa	59	Korekcja zapadania się skrzydełek nosa	110
Chirurgia przegrody nosa	60	Malformacje	112
Funkcje przegrody nosa	60	Przetoki i torbiele nosa	112
Septoplastyka	62	Niewykształcenie nozdrzy tylnych	113
Perforacja przegrody nosa	76	Małżowiny	116
Chirurgia nosa zewnętrznego (rynooplastyka)	79	Leczenie chirurgiczne w krwawieniach z nosa	119
7 Chirurgia zatok przynosowych i przyległych okolic	121		
<i>C. Rudack</i>			
Operacje wewnątrznosowe zatok przynosowych	121	Operacje zatoki klinowej	132
Przygotowanie do operacji wewnątrznosowej		Wewnątrznosowe otwarcie zatoki klinowej	132
zatok przynosowych	124	Operacje zatoki czołowej	134
Operacje zatoki szczękowej	125	Operacje wewnątrznosowe zatoki czołowej	134
Badanie endoskopowe zatoki szczękowej		Opieka pooperacyjna po operacjach	
(sinuskopia, antroskopia)	125	wewnątrznosowych zatok przynosowych	137
Wewnątrznosowe poszerzenie ujścia zatoki		Operacje zatok przynosowych, połączone	
szczękowej	127	z dostęпами zewnątrznosowymi	137
Operacja wewnątrznosowa sitowia	130	Przetwarzowy dostęp do zatoki szczękowej	137

Operacje przetok między ustami a jamą	139	Operacje przewodu łzowego	151
Zamknięcie przetoki ustno-szczękowej	139	Wewnątrznosowe mikroskopowe i endoskopowe	
Zamknięcie przetoki podniebieno-szczękowej		operacje – dakrocystorynostonomie	151
z zastosowaniem odwróconego płata		Operacje w urazach zatok przynosowych, oczodołu	
policzkowego	139	i przedniego dołu czaszki; operacje powikłań	
Operacje sitowia z dostępu zewnętrznego		wewnątrzczaszkowych	153
(przetwarzowego)	140	Postępowanie w złamaniach kości jarzmowej	153
Zewnątrznosowe operacje zatoki czołowej	141	Złamania łuku jarzmowego	154
Zmodyfikowana operacja zatoki czołowej		Złamania dna oczodołu	154
(za Jansenem i Ritterem)	142	Dostęp do złamań brzegu oczodołu	157
Operacja radykalna zatoki czołowej Riedla	143	Postępowanie w uszkodzeniach górnego regionu	
Osteoplastyczna operacja zatoki czołowej	143	zatok przynosowych i oczodołu	157
Drenaż pośrodkowy	144	Złamania okolic zatoki czołowej	
Operacje usunięcia guzów złośliwych okolic		bez uszkodzenia podstawy czaszki	157
zatok przynosowych	146	Uszkodzenia przedniego dołu czaszki	157
Rynotomia boczna	146	Dekompresja nerwu wzrokowego	159
Operacje usunięcia guzów poziomu dolnego		Postępowanie w powikłaniach oczodołowych ostrego	
z uniesieniem płata policzkowego	146	zapalenia zatok przynosowych (w obecności	
Całkowita resekcja szczęki	148	ropnia podokostnowego oczodołu)	160
Operacje z wycinowaniem powłok twarzy	148		
8 Chirurgia nosogardzieli	161		
<i>J. Theissing</i>		Techniki operacyjne w przypadku	
Adenotomia	161	naczyniakowłókniaka nosowo-gardłowego	165
Biopsja części nosowej gardła	164		
9 Chirurgia jamy ustnej i gardła środkowego	168		
<i>J. Theissing</i>		Chirurgia złośliwych guzów języka,	
Chirurgia migdałków podniebiennych	168	dna jamy ustnej, migdałków podniebiennych	
Tonsylektomia	168	oraz tylnej ściany gardła	186
Alternatywne możliwości	174	Guzy koniuszka języka, brzegu języka	
Chirurgia powikłań zapalnych migdałków	176	i dna jamy ustnej	186
Nacięcie i drenaż ropnia okołomigdałkowego	176	Dostęp przez usta	186
Usunięcie migdałka wraz z ropniem	177	Laserna resekcja nowotworów złośliwych	
Nacięcie i drenaż ropnia zagardłowego	179	jamy ustnej	187
Chirurgia w zakażeniu głębokich tkanek szyi		<i>J.A. Werner</i>	
pochodzącym z migdałków oraz postępowanie		Techniki alternatywne	189
w sepsie spowodowanej zapaleniem		Chirurgia nowotworów migdałków podniebiennych,	
migdałków	179	podstawy języka oraz ściany gardła	193
Chirurgia ropnia jamy ustnej	181	Tonsylektomia w przypadku raka migdałka	
Powierzchniowy ropień języka	181	podniebiennego	193
Głęboki ropień języka	182	Laserna resekcja nowotworów złośliwych	
Ropnie dna jamy ustnej	183	środkowej części gardła	195
Chirurgia łagodnych guzów i torbieli		<i>J.A. Werner</i>	
jamy ustnej i środkowej części gardła	184	Alternatywne metody zabiegu	196
Łagodne guzy języka	184	Chirurgia chrapania i zespołu obturacyjnego	
Torbiele dna jamy ustnej	184	bezdechu śródśennego	197
Postępowanie w przypadku torbieli		Uwulopalatofaryngoplastyka (UPPP)	197
zastoinowych	184	Alternatywne możliwości	199

X Spis treści

10 Chirurgia krtani, krtaniowej części gardła i tchawicy	201
<i>J.A. Werner</i>	
Wewnątrzkrtańowe zabiegi chirurgiczne	201
Pośrednie wewnątrzkrtańowe zabiegi chirurgiczne	201
Bezpośrednie wewnątrzkrtańowe zabiegi chirurgiczne	203
Bezpośrednie wżniernikowanie krtani w znieczuleniu ogólnym dotchawiczym (mikrolaryngoskopia metodą Kleinsassera)	203
Laryngotracheoskopia bezpośrednia przy użyciu laryngotracheoskopu wentylacyjnego	206
Przezustne wycięcie nożem zmian łagodnych krtani	208
Niepełne zwanie szpary głośni przy jednostronnym porażeniu mięśni przywodzących – dostęp wewnątrzkrtańowy	210
Przezustna mikrochirurgia laserowa	213
Schorzenia łagodne	214
Ziarniniaki	214
Laryngocele (przepuklina powietrzna krtani)	214
Brodawczaki	214
Laryngomalacja (wrodzona wiotkość kratni)	215
Epiglottopexja techniką chirurgii laserowej	216
Rozcięcie skróconych fałdów nalewkowo-nagłośniowych techniką chirurgii laserowej	217
Leczenie chirurgiczne z powodu zwężenia głośni	218
Poszerzanie głośni z dostępu wewnątrz- i zewnątrzkrtańowego (np. metodą Lichtenbergera)	218
Poszerzanie głośni techniką mikrolaryngoskopii wewnątrzkrtańowej	220
Przezustna arytenoidektomia	220
Wewnątrzkrtańowe poszerzanie głośni na drodze chirurgii laserowej metodą Dennisa i Kashima (chordektomia tylna)	221
Zewnątrzkrtańowa laterofiksacja	221
Poszerzanie głośni techniką łączoną, z dostępu zewnątrz- i wewnątrzkrtańowego	223
Dysfonia spastyczna	224
Leczenie chirurgiczne w zwężeniu krtani i tchawicy	225
Postępowanie w zwężeniu krtani	225
Zwężenie połączenia krtani i tchawicy	226
Resekcja	226
Postępowanie w zwężeniu krtani	227
Lateropexja tchawicy	227
Poprzeczna resekcja tchawicy z zespoleniem metodą koniec do końca	229
Podłużne rozcięcie tchawicy	230
Założenie stentu do tchawicy	231
Postępowanie chirurgiczne w przypadku zwężenia tchawicy u dzieci	232
Leczenie chirurgiczne w świeżych urazach krtani i tchawicy	235
Postępowanie w przypadku złamań i uszkodzeń krtani z przemieszczeniem	235
Postępowanie w oderwaniu tchawicy	237
Laryngotomia i tracheotomia	239
Konikotomia	239
Tracheotomia	239
Zamknięcie tracheostomy	246
Zabiegi chirurgiczne w schorzeniach zapalnych gardła dolnego i krtani	247
Leczenie chirurgiczne z powodu obecności ropnia nagłośni	247
Postępowanie w zapaleniu ochrzęstnej krtani	248
Zabiegi chirurgiczne służące usuwaniu uchyłków gardła dolnego	248
Zabiegi chirurgiczne przezustne	248
Wybór dostępu endoskopowego	250
Resekcja uchyłka Zenkera z dostępu otwartego	251
Tracheobronchoskopia	252
Bronchoskopia z użyciem sztywnego bronchoskopu	252
Tracheobronchoskopia przy użyciu giętkiego bronchoskopu	255
Nowotworowe schorzenia krtani	257
Częściowa laryngektomia z dostępu przez usta – technika chirurgii laserowej	257
Rak fałdów głosowych	258
Rak nagłośni	261
Rak gardła dolnego	263
Częściowa laryngektomia – dostęp przezskórny i otwarty	264
Chordektomia po tyreotomii	264
Czołowo-boczne usunięcie gardła metodą Leroux-Roberta	268
Częściowa laryngektomia metodą Hautanta	271
Klasyczna hemilaryngektomia metodą Glucka-Soerensena	272
Częściowa laryngektomia pozioma	273
Częściowa laryngektomia nadgłośniowa z rekonstrukcją metodą zespolenia pierścienno-gnykowego (krikoehyoidopeksji)	276
Częściowa laryngektomia nadpierzścienna z rekonstrukcją metodą zespolenia pierścienno-gnykowo-nagłośniowego (krikoehyoidoepiglottopexji)	280
Laryngektomia całkowita	281
Rehabilitacja głosowa po laryngektomii – podstawy czynnościowe	288

Chirurgiczna rehabilitacja głosu po laryngektomii	288	Częściowa laryngektomia z wycięciem gardła dolnego (hypopharyngolaryngektomia) z zachowaniem krtani	288
Dostęp zewnętrzny w przypadku obecności guzów złośliwych gardła dolnego	288	Laryngektomia całkowita z częściową pharyngektomią	289
11 Zabiegi chirurgiczne w okolicy szyi	290		
<i>J.A. Werner</i>			
Okolooperacyjne podawanie antybiotyków w chirurgii tkanek miękkich głowy i szyi	290	Leczenie chirurgiczne z powodu obecności torbieli bocznej szyi (torbieli skrzelopochodnej)	307
Różnice pomiędzy chirurgią septyczną a aseptyczną	290	Torbiel boczna szyi	307
Spektrum organizmów zakaźnych	290	Przetoka boczna szyi	309
Rozpoczęcie i czas trwania antybiotykoterapii	290	Wycięcie przetoki bocznej szyi	309
Leczenie w zakażeniu ran	290	Wycięcie torbieli zewnętrznej krtani	310
Chirurgia węzłów chłonnych	290	Naczyniak limfatyczny szyi	312
Ropnie węzłów chłonnych	290	Leczenie chirurgiczne osób z przyzwokami kłębka szyjnego (paragangliomami)	313
Limfadenektomia szyjno-twarzowa	292	Chirurgia gruczołu tarczycowego	314
Biopsja węzła mięśnia pochylego	293	Budowa i położenie	314
Limfadenektomia szyjna	295	Wole guzkowe z eutyreozą	317
Radykalna limfadenektomia szyjna	296	Zabiegi chirurgiczne w nowotworach złośliwych tarczycy	321
Zmodyfikowana radykalna limfadenektomia szyjna	301	Zagadnienia ogólne	321
Wybiórcza limfadenektomia szyjna	303	Limfadenektomia boczna	323
Leczenie chirurgiczne z powodu obecności torbieli przewodu tarczowo-językowego	305		
12 Chirurgia przełyku i śródpiersia	324		
<i>J.A. Werner</i>			
Zabiegi endoskopowe	324	Leczenie w ostrym urazie przełyku po spożyciu substancji żrącej, oparzeniu oraz zwężeniu przełyku	328
Wziernikowanie za pomocą endoskopu sztywnego	324	Ezofagotomia szyjna	330
Usuwanie ciała obcego z przełyku	326	Otwarcie śródpiersia z dojścia szyjnego	332
Biopsja przełyku	327		
Ezofagoscopia przy użyciu giętkiego wziernika	327		
13 Chirurgia ślinianek	333		
<i>J. Theissing</i>			
Chirurgia ślinianek podżuchwowych	333	Leczenie z powodu obecności ropnia ślinianki przyusznej	339
Nacięcie kanału podżuchwowego	333	Leczenie z powodu obecności kamieni w śliniance przyusznej	339
Usunięcie ślinianek podżuchwowych	334	Parotidektomia	340
Chirurgia ślinianek przyusznych	337	Parotidektomia powierzchowna	340
Leczenie z powodu uszkodzeń ślinianki przyusznej	337	Częściowa lub całkowita parotidektomia z zachowaniem nerwu twarzowego	343
Leczenie z powodu obecności przetoki w miększu ślinianki przyusznej	337	Parotidektomia radykalna	345
Uszkodzenia przewodu ślinianki przyusznej	337	Chirurgia korekcyjna ślinianki	346
Uszkodzenie nerwu twarzowego	337		

XII Spis treści

14 Chirurgia ucha	347		
<i>J. Theissing</i>			
Przygotowania przedoperacyjne	347	Znieczulenie	348
Środki stosowane przed operacją	347	Znieczulenie miejscowe	348
Przygotowania przedoperacyjne	347	Znieczulenie miejscowe (nasiękowe)	348
Opieka pooperacyjna	348	Znieczulenie ogólne	349
15 Chirurgia małżowiny usznej i zewnętrznego przewodu słuchowego	350		
<i>G. Rettinger</i>			
Podstawowe pojęcia i ogólne postępowanie	350	Rekonstrukcja płatk ucha	372
Anatomia chirurgiczna – mięśnie, nerwy i naczynia ..	350	Wady rozwojowe małżowiny	374
Rozpoznanie, dokumentacja i rozmowa		Klasyfikacja	374
wyjaśniająca przed operacją	353	Makrocja	374
Znieczulenie i czynności przygotowawcze		Mikrocja	375
przed operacją	354	Przydatki uszne i przetoki	
Znieczulenie	354	małżowiny	378
Narzędzia i nici chirurgiczne	355	Urazy małżowiny i guzy	379
Narzędzia	355	Rany szarpane	379
Materiały szwowe	355	Rany skóry	379
Korekta odstających uszu	356	Krwiak małżowiny	379
Zasady i wskazówki praktyczne: naprawa		Zapalenie ochrzęstnej małżowiny	380
problemów pooperacyjnych	368	Oderwanie małżowiny	381
Zagrożenia i powikłania	371	Guzy małżowiny	383
Chirurgia płatk ucha	372	Przewód słuchowy zewnętrzny	386
Zmniejszenie płatk ucha	372	Ciała obce	386
Naprawa płatk przylegającego	372	Zwężenia	386
16 Chirurgia kostnego przewodu słuchowego zewnętrznego oraz błony bębenkowej	390		
<i>J. Theissing</i>			
Wyrośla kostne	390	Myringotomia i założenie drenażu	392
Usuwanie małych guzów przewodu słuchowego ..	391	Szynowanie perforacji błony bębenkowej	394
Drobne zabiegi błony bębenkowej	392		
17 Dostępny chirurgiczne, pobieranie przeszczepów i implanty	396		
<i>J. Theissing</i>			
Dostępny chirurgiczne	396	Powięź	400
Dostęp wewnątrzuszny	396	Ochrzęstna	401
Dostęp zauszny	398	Chrzastka	402
Pobieranie przeszczepów	400	Implanty	403
18 Tympanoplastyka	405		
<i>J. Theissing</i>			
Rekonstrukcja błony bębenkowej	406	Rekonstrukcja łańcucha kosteczek słuchowych ..	411
Tympanoplastyka typu I	406	Erozja wyrostka soczewkowatego kowadełka	
		(tympanoplastyka typu II)	411

Erozja lub utrata kowadełka (tympanoplastyka typu IIIA)	411	Wysięk z ucha w przewlekłym ropnym zapaleniu ucha środkowego	416
Częściowe zastąpienie łańcucha kosteczek słuchowych protezą tytanową PORP	413	Antrotomia lub mastoidektomia z dostępu przez korę wyrostka sutkowego w trakcie tympanoplastyki	417
Erozja strzemiączka	413	Perlak	417
Izolowana erozja strzemiączka	413	Attykoantrotomia (operacja radykalna, technika otwarta, technika ze zniesieniem tylnej ściany przewodu słuchowego)	418
Złożona erozja strzemiączka	413	Attykotomia	423
Leczenie w chorobach ucha środkowego	416	Dostęp przednio-tylny, technika zamknięta	424
Tympanosklerozę	416		
Proces ziarninowania w przewlekłym ropnym zapaleniu ucha środkowego	416		
19 Chirurgia wyrostka sutkowego	427		
<i>J. Theissing</i>			
Mastoidektomia	427	Leczenie powikłań usznopochodnych	432
Zapalenie wyrostka sutkowego typu Bezolda	430	Zakrzepica zatoki	432
Antrotomia	430	Ropień nadtwardówkowy, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych	434
Antrotomia u niemowląt	431		
20 Chirurgia urazowa ucha środkowego i nerwu twarzowego	435		
<i>J. Theissing</i>			
Uraz ucha środkowego	435	Wyciek uszny płynu mózgowo-rdzeniowego	436
Uszkodzenia błony bębenkowej i łańcucha kosteczek słuchowych	435	Chirurgia nerwu twarzowego w segmencie bębenkowym i sutkowym	437
Pęknięcie okienka okrągłego lub owalnego	435		
21 Chirurgia strzemiączka	439		
<i>J. Theissing</i>			
Stapedektomia	439	Tympanoskopia	445
Stapedotomia	444	Rewizja strzemiączka	445
Stapedotomia laserowa	445		
22 Chirurgiczne leczenie zawrotów głowy	447		
<i>F. Hoppe</i>			
Leczenie gentamycyną	447	Sakkotomia	448
23 Chirurgiczne wszczepianie aparatów słuchowych	450		
<i>F. Hoppe</i>			
Aparaty słuchowe zakotwiczone w kości (bone-anchored hearing aids, BAHA)	450	Częściowo wszczepialne aparaty słuchowe	450
		Implant ślimakowy	451
Piśmiennictwo	453		
Indeks	458		